

De globe-marionet is een witte mier geworden

Eva van Schaik – 14/07/00, TROUW

opinie **Al een kwart eeuw test Krisztina de Châtel de onuitputtelijke dwang van menselijke energie. Zij liet haar dansers een wal van aarde platrollen, tegen windmachines maaien, in een labyrint van computergestuurde kleurschakeringen dwalen. Zij sloot hen op in een kooi van neonbuizen, in stalen bollen en plastic buizen, onderwierp hen aan vlam vattende muren. Nooit echter gaf zij haar dansers prijs aan hysterie. 'Beyond my control' past niet in De Châtel's aard.**

Maar toen kwamen computerspelen in haar leven. Dansers moesten zich meten met Lara Croft uit 'Tomb Raider', werden magnetische velden in menselijke gedaante. Hun motoriek ging een interactief spel aan met door dans gestuurde omgeving. Die koppelingen oogden als pyrrus-overwinningen, virtuele veldslagen met de kosmos. Had nu digitalisering of dans het in de slag om de nieuwe communicatie gewonnen? Met opgeheven hoofd ging ze daarmee ook de provocatie van globalisering en automatisering aan. In 1998 ondernam ze een studiereis naar Japan, ook met het oog op haar bijdrage aan het Julidans Festival 2000, waarin de vierhonderdjarige handelsbetrekkingen van Nederland en Japan centraal staan. Het resultaat daarvan ging woensdag in het Amsterdamse Paradiso in première en zal in juli nog in Almere en Alkmaar en in oktober in Tokio te ervaren zijn.

In Japan klikte het meteen tussen de Hongaars-Nederlandse choreografe en Yuzo Ishiyama van het multi-media-collectief Nest, dat voorstellingen maakt met video-installaties, technomuziek, de meest geavanceerde lichtplannen en elektronische communicatie. Nest verandert voortdurend van samenstelling, werkt op allerlei locaties en via internet. De linkage (koppeling) tussen De Châtel en dit collectief leidde tot interactie via de elektronische snelweg van video-opnames, foto's, muzieksamples, etcetera, en tot de productie in wording: 'Linkage'. Anders gezegd: de vele indrukken opgedaan in de wereldstad Tokio en het werelddorp Amsterdam, zowel in beeld als geluid -statisch en in beweging- vloeiden in elkaar over. Pas in de laatste weken overbrugden de Japanse geluids-, beeld- en lichttechnici en de choreografe met haar zes dansers in Amsterdam hun reële afstand voor een definitieve voorstelling.

Om de linkage kort samen te vatten: de menselijke globe-marionet is anno 2000 een witte mier geworden. Krioelend in de global house party, met of zonder ecstasy of prozac, gaat hij/zij nijver en stug door. Wat anders? Al explodeert de wereld en stort de mierenwereld als een vuilnisbelt of tunnel ineen, ook een door overdosis aan signalen geprikkeld zenuwgestel is tegen elke psychose, paranoia of andere ondermijning bestand. Op een witte catwalk draaien zes projectieschermen voortdurend in een nieuwe stand, die de loop en configuratie der zes menselijke mieren in hun witte, half doorzichtige kledij bepaalt en verstoort. Het kabaal zwelt aan en af, trilt in ritmische golven door ingewanden en zenuwbanen. Nu eens nemen de vele geluidslagen de overhand, dan weer de ontregelende

videobeelden of de zwaaiende lichtpatronen op de vloer. Soms lijken de dansers door die audio-visuele hoeveelheid gevloerd of komen zij in vlagen van trance tot zichzelf. Egotrip en globalisering zijn één. Maar altijd weer is er een aanleiding om in verschuivende formaties tussen die kantelende beeldschermen op de vibraties door te gaan. De Châtel brengt daarbij zowat haar hele oeuvre van 'Lines' tot 'Lara' in stelling. Haar dansers bevinden zich op de rand van uitputting, bewegen minder synchroon, rigide als in de producties waaruit zij hun motoriek putten.

In de black-out na zestig minuten is er geen winnaar of verliezer. Meestal is dat in het theater onbevredigend, maar ditmaal niet. De Châtel leek te willen bewijzen dat zij feitelijk al een kwart eeuw met Nest samenwerkt, zonder dat te weten. Nest veroorzaakte geen doorbraak. Al kan ze niet van het multi-media-collectief winnen, alle mediatechniek kan dat ook niet van haar weerwerk. Het Japanse zero is echter niet bereikt.

Te zien 20 t/m 22 juli Grote Markt Almere, 25 t/m 30 juli Huisvuilcentrale Alkmaar.

TROUW